

standig ved Sager af denne Natur havde haft Krigsministere for os, der fuldstændig havde samstemmet med de lovgivende Forsamlinger deri, at Staten meget nødig og kun undtagelsesviis skal indlade sig paa at være Fabrikant, er jeg ganske overbevist om, at Rigsdagen vilde have opfattet hele denne Sag paa en noget anden Maade. Det er egentligt det, der ligger bagved. Rigsdagen — og Rigsraadet og saa — har atter og atter angrebet Usferøb Fabrik, Brødbageriet o. s. v.; der foreligger mangfoldige Beslutninger af det Slags. Nu skal jeg i fuldt Maal anerkjende de store Anstrengelser, der ere gjorte, maasse netop paa Grund af disse Angreb, for at bringe Fabrikerne op til et høiere Standpunkt; Usferøb Fabrik leverer bedre Klæde, og Brødbageriet bedre og billigere Brød, end det før have gjort, og der er endda noget Overflud; det er Alt meget fortræffeligt, men dog vedkjender Rigsdagen sig stadig den Anstuelse, at Staten overmaade nødig maa indlade sig paa at være Fabrikant uden den allerhøieste Nødvendighed; men denne Anstuelse er ikke deelt af Krigsministeriet. Det er maaskee dette, som gjør, hvad Andre tidligere have bemærket, at der ikke er et fuldstændig Tillidsforhold tilstede i dette Stykke mellem Krigsministeriet og Representationen. Nu har den høitærede Krigsminister, der ellers med saa overordentlig Friskhed og Dygtighed behandler Sagerne, og som jeg tillige troer har kastet en Deel af de gamle Traditioner bort, begaaet den store Feil at kalde denne Tilvirkning af Klæde, Brød, Krudt og Geværer for „Huusflid“, men hvor skulle vi saa standse? Hvorfor skulle vi da ikke anlægge Kanonstøberier, og hvorfor skulle vi da ikke lave Skotøi og alle mulige Ting, som Militaire skulle bruge? Det vilde da ganske naturligt kunne kaldes „Huusflid“. Vi maatte da bygge Skibe efter en langt større Maalestok, end vi før have gjort, Marineministeriet maatte møde med Forbring paa det ene Etapblessement efter det andet. Heri ligger den forskjelligte Opfattelse i det Stykke, men jeg vil

haabe, at den høitærede Krigsminister vil løsrive sig Noget fra sin Betragtning af, hvad Huusflid er, vi ville da med langt større Sikkerhed og fuld Tillid kunne samvirke i Spørgsmaal af denne Natur. Det, at den høitærede Krigsminister ikke strax — hvormed jeg troer, at Thinget vilde have været tilfreds — erklærede, at han vilde bringe Sagen for snarest muligt paa en Tillægsbevilling, skyldes vistnok, at han i lang Tid har været fremmed for vore constitutionelle Former, thi ellers er jeg overbevist om, at han med sit sikke Blik paa Forholdene, naar de fremstilles klart for ham, vilde have sagt: Ja naturligviis, der er ikke den fjerneste Tvivl om, at en Sag af denne Beskaffenhed skal paa en Tillægsbevilling; jeg tager med Fornøielse, ikke blot mod en Forhandling derom, men mod Thingets Beslutning, og jeg stoler paa at kunne fremstille Sagen saaledes, at man godkjender, hvad der er skeet. Jeg vil derfor, forinden Forhandlingen slutes, stille den Opfordring til den høitærede Krigsminister, at han vil love at bringe denne Sag paa Bane ved en Tillægsbevilling. Det, der skal bruges til Anstæffelsen af nye Geværer og Forandringen af ældre, er bevilget, det, der er brugt til Bygninger, Maskiner osv., maa komme frem som en ny Forbring, som en Udgift, der aldrig har været bevilget, paa en Tillægsbevilling, og Sagen altsaa behandles, som det var noget ganske Nyt, der ikke tidligere var bevilget.

**Formanden:** Folkethingsmanden for Bornholms Amts 1ste Valgkreds har Ordet.

**Fallefen:** Jeg frasalder Ordet.

**Formanden:** Folkethingsmanden for Veile Amts 2den Valgkreds har Ordet.

**Berg:** Jeg har kun bedet om Ordet for at faae opgjort et lille personligt Mellemværende med den høitærede Krigsminister. Det angaaer den samme Sag, som nylig blev omtalt, og